

การประชุมนำเสนอผลงานวิจัย

"โครงการนวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยการสร้างขุมความรู้เพื่อรองรับการวิจัยเชิงพื้นที่"

โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ห้องประชุมบัวตอง มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หนังสือพิมพ์
ลานนาโพสต์
www.lampangpost.com

□ ปีที่ 10 ฉบับที่ 585 วันที่ 13 - 19 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ราคา 10 บาท

หน้า 12

II นวัตกรรมของการพัฒนาชุมชนที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบันคือการพัฒนามีจุดเริ่มต้นมาจากสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชนนั้นๆ รวมถึงแนวคิดในการแก้ปัญหาที่มาจากคนที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของชุมชนได้ร่วมแรงร่วมใจกันวิเคราะห์ปัญหา รวมถึงแสวงหาทางออกร่วมกัน

การวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-Based Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นให้ผลจากการวิจัยได้ตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่นั้นๆ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งก็เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาจากฐานรากนั่นเอง จุด

รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ

เริ่มต้นของการวิจัยเชิงพื้นที่ที่ควรจะได้เริ่มต้นจากคนในพื้นที่ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าพื้นที่ของตนมีสภาพอย่างไร มีองค์ความรู้อะไรที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่ได้บ้าง และที่สำคัญก็คือความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่คืออะไร

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้จัดการสัมมนาเชิงวิชาการ **“การสร้างชุมชนเรียนรู้จังหวัดลำปางกับการวิจัยเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 1”** ในเดือนกันยายนที่ผ่านมา โดยโครงการดังกล่าวได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภายใต้ชื่อ **“นวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยการสร้างชุมชนรู้เพื่อรองรับการวิจัยเชิงพื้นที่”** เนื่องจากสถาบันวิจัยและพัฒนาเล็งเห็นว่าปัญหาอย่างหนึ่งที่ทำให้การวิจัยเชิงพื้นที่ขับเคลื่อนได้ช้า เนื่องจากนักวิจัยขาดข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยที่อยู่บนพื้นฐานความต้องการจริง จึงได้จัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น โดยมีความมุ่งหวังที่จะเชิญชวนภาคีที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการได้มาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อหาแนวทางการจัดทำชุมชนเรียนรู้ของจังหวัดลำปางขึ้น โดยชุมชนรู้ดังกล่าวเป็นชุมชนความรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาของพื้นที่ได้จริง

ในวันดังกล่าว **รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ** รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งได้ให้เกียรติเดินทางมาเป็นผู้อำนวยการการสัมมนาได้กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยเชิงพื้นที่ โดยระบุมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่เพื่อการสอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย และทำงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ **รศ.ดร.พีรเดช** ยังให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงพื้นที่ว่าเป็นการวิจัยที่พัฒนาโจทย์วิจัยมาจากพื้นที่ระดับจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้อง และมีการร่วมคิด ร่วมทำ

การพัฒนาจังหวัดลำปางกับการวิจัยเชิงพื้นที่ (ตอน 1)

วันที่ 13 - 19 ตุลาคม พ.ศ. 2549

และร่วมทุนจากภาคีต่างๆ โดยใช้กลไกดำเนินงานโดยสร้างความร่วมมือใกล้ชิดระหว่างภาคีทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันพัฒนาโจทย์ที่เป็นปัญหาใหญ่ของพื้นที่ และพยายามจัดการความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเด็นหลักในการวิจัยเชิงพื้นที่ เป็นไปได้ในหลายแนวทาง ได้แก่ การแก้ปัญหา หรือเสริมยุทธศาสตร์ของพื้นที่ การส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

รศ.ดร.พีรเดช ยังได้เสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ โดยเสนอว่ากลุ่มจังหวัดควรมีความหลากหลายเพื่อการพึ่งพาตนเอง เศรษฐกิจชุมชนควรเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมในฐานะ supply chain ที่เอื้อต่อกัน และฐานการผลิตควรเกิดในระดับกลุ่มจังหวัด โดยมีแหล่งทุนวิจัยที่เป็นไปได้ทั้งแหล่งทุนวิจัยในพื้นที่อย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัด งบวิจัยภายในของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ และจากแหล่งทุนภายนอกในระดับภูมิภาคและระดับชาติ

ตัวอย่างของงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่น่าสนใจได้แก่ โครงการระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาพื้นที่และชุมชนในเขตการจัดระบบเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตามแนวตะวันออก-ตก : การสร้างฐานข้อมูลและประเมินทรัพยากรเชิงพื้นที่ของชุมชนฯ โดย **ดร. ชญา ณรงค์ฤทธิ์** จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งกระบวนการวิจัยประกอบด้วยการจัด

สร้างระบบฐานข้อมูล 11 จังหวัด หลังจากนั้นจัดทำฐานความรู้จากระบบฐานข้อมูล และพัฒนาโปรแกรมเรียกใช้ฐานความรู้จากระบบฐานข้อมูล

ผลจากโครงการวิจัยดังกล่าวทำให้มีฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ของ 11 จังหวัด โดยมีข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลการปกครอง ข้อมูลทางอุดมศึกษา ข้อมูลภูมิประเทศและดิน ข้อมูลอุทกวิทยาและแหล่งน้ำใช้ ข้อมูลป่าไม้ และประเภทการใช้ที่ดิน ข้อมูลสาธารณสุข ข้อมูลอุตสาหกรรมและวิสาหกิจชุมชน ข้อมูลการท่องเที่ยว และข้อมูลเศรษฐกิจสังคม

สำหรับฐานความรู้ที่พัฒนาจากระบบข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ ดัชนีบ่งชี้สถานภาพของชุมชน เช่น ดัชนีเศรษฐกิจ ซึ่งมีการละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพและการมีงานทำ ความรู้และการศึกษา ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสุขภาพและอนามัย

เมื่อสิ้นสุดการบรรยาย รศ.ดร.พีรเดชได้ให้ผู้ร่วมสัมมนาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ของจังหวัดลำปาง ซึ่งผู้ร่วมสัมมนาในวันนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 49 คน ประกอบไปด้วยตัวแทนจากสถาบันทางการศึกษาต่างๆ ในจังหวัดลำปางและตัวแทนภาคประชาชน โดยวิทยากรได้เปิดประเด็นในการระดมความคิด จากการตั้งคำถามหลัก 3 คำถาม ได้แก่ ผู้เข้าร่วมสัมมนาต้องการเห็นลำปาง พัฒนาไปทางใด อะไรคือปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ยังไม่ถึงเป้าหมาย และจะแก้ไขปัญหาลำปางได้อย่างไร มาถึงบรรทัดนี้ ท่านผู้อ่านคงต้องการทราบว่าแล้วผลสรุปจากที่ประชุมในวันนั้นเป็นอย่างไร แต่พื้นที่หมดลงพอดี จึงต้องขอยกยอไปเล่าต่อในสัปดาห์หน้า โปรดติดตาม...

ผศ.บุษยากร ตีระพลดีกุลชัย

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ม.ราชภัฏลำปาง

คามที่ได้เล่าสู่กันฟังไปในฉบับที่แล้วเกี่ยวกับที่มาของการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ “การสร้างชุมชนรู้ของจังหวัดลำปางกับการวิจัยเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 1” ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่ง **รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ** รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เปิดประเด็นในการระดมความคิดเพื่อจะค้นหาว่าชุมชนรู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนของจังหวัดลำปางคือชุมชนรู้ด้านใด โดยการตั้งคำถามหลัก 3 คำถาม ได้แก่ **ผู้เข้าร่วมสัมมนาคือการเห็นจังหวัดลำปางพัฒนาไปทางใด อะไรคือปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ยังไม่ถึงเป้าหมาย และจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร** ซึ่งท่านได้นำวิธีการใช้การ์ดเทคนิคมาช่วยในการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมในวันนั้นทุกคน

จากกระบวนการดังกล่าว สรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมมาต่อจังหวัดลำปางในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าต้องการเห็นจังหวัดลำปางเป็นชุมชนที่น่าอยู่ มีสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะส่งผลให้คนลำปางมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งภาพสะท้อนอย่างหนึ่งที่ปรากฏผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก็คือ ผู้สัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าการพัฒนาด้านเศรษฐกิจต้องคำนึงควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านจิตใจและศีลธรรมของชนในสังคมด้วย

ที่กล่าวข้างต้นคือภาพของจังหวัดลำปางที่ทุกคนต้องการเห็น แต่ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนลำปางเล่า มีอะไรบ้าง ที่ประชุมเห็นตรงกันว่า เนื่องจากจังหวัดลำปางเป็นจังหวัดเล็ก จึงได้รับความสนใจจากผู้บริหารค่อนข้างน้อย ประกอบกับนโยบายภาครัฐที่ไม่ชัดเจน และยังขาดกระบวนการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการพัฒนาท้องถิ่น

ในด้านของประชาชน

พบปัญหาเยาวชนบางส่วนหย่อนคุณภาพ

ส่วนหนึ่งของผู้เข้าร่วมมากำลังติดการ์ดของตนเองลงบนบอร์ดก่อนที่จะสรุปภาพรวม

ขาดสำนึกในการรักท้องถิ่นและพัฒนาท้องถิ่น ได้รับคำนิยามจากแหล่งภายนอกเข้ามาถูกคามวัฒนธรรมเดิม และยังมีปัญหาเรื่องความยากจนของคนในพื้นที่เข้ามาสัมพันธ์ด้วย ซึ่งปัญหาความยากจนก็ส่งผลให้เกิดปัญหาความแตกแยกในครอบครัวและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนขาดการดูแล

ด้านการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

พบว่ายังมีปัญหาด้านการประสานงาน ขาดงบประมาณและระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ในส่วนของสภาพแวดล้อม

พบว่าฝุ่นจากโรงงานเป็นปัญหาสำคัญ รวมทั้งควันจากการเผาขยะและแหล่งน้ำทางการเกษตรยังไม่เพียงพอ

เหล่านี้คือสภาพปัญหาที่ผู้เข้าร่วมมาเห็นตรงกัน รศ.ดร.พีรเดช จึงได้เสนอแนะให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งก็ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

แนวทางแก้ไขปัญหามหาภาคประชาชน

ที่ประชุมเห็นว่าปัญหาของประชาชนควรได้รับการแก้ไขโดยประชาชนเอง และมีภาครัฐให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบต่างๆ สร้างกระบวนการสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง นอกจากนี้ควรมีนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน ปัญหาของเด็กและเยาวชนควรได้รับการแก้ไขโดยการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ไม่ว่าโดยกระบวนการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

วันที่ 20 - 26 ตุลาคม พ.ศ. 2549

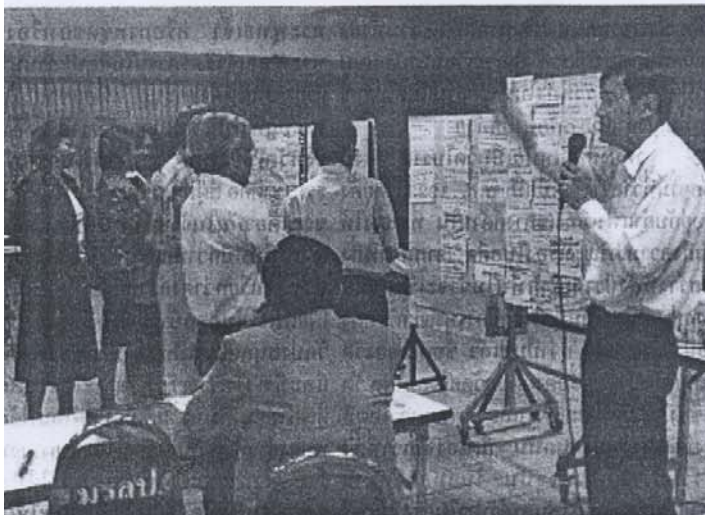
หรือการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เด็กและเยาวชน โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ทั้งนี้ อาจใช้ศาสนาเป็นกลไกสำคัญ และที่สำคัญคือการให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

สถาบันวิจัยและพัฒนา ม.ราชภัฏลำปาง

ด้านกลไกภาครัฐ

ควรมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm) ในการทำงานใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและต้องมีแผนการแก้ปัญหาอย่างจริงจังและตรงตามความต้องการของประชาชน โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่ประชาชนเป็นเจ้าของหรือมีส่วนร่วมใน

ร.พีรเดช ทองอำไพ รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ขณะ
นำหน่วยงานสัมมนาให้ผู้เข้าสัมมนานำเสนอความคิดเห็นของตนโดยใช้การ์ดเทคนิค

การสร้าง และส่งเสริมด้านงบประมาณอย่างเหมาะสม มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน และดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีความเข้าใจตรงกันหรือเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรส่งเสริมเรื่องของการให้ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การสร้างนิยามที่ถูกต้องและการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง

ด้านสิ่งแวดล้อม

ควรมีมาตรการในการจัดการกับปัญหาล้างแฉดล้อมทั้งในระยะสั้น เช่น การจัดการระบบการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมาตรการบังคับโดยใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือ ส่วนมาตรการในระยะยาว ควรมีการให้ความรู้ตั้งแต่สาเหตุ ปัญหา แนวทางแก้ไข และปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชน เยาวชนในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม เช่น การให้ความรู้ด้านการจัดการขยะกับประชาชน ส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มเพื่อช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม ประชาชนช่วยกันกำหนดทิศทางพัฒนาในด้านต่างๆ ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภาครัฐควรมีการจัดสรรสิทธิในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพให้กับประชาชน การเพิ่มการสอดส่องดูแลประกอบการที่ประกอบธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ทั้งหมดนี้ เป็นข้อสรุปที่ได้จากการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ “การสร้างขุมความรู้ของจังหวัดลำปางกับการวิจัยเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 1” ถือว่ายังเป็นเพียงส่วนหนึ่งของภาพสถานการณ์จังหวัดลำปางที่ต้องการเห็นเพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ประเด็นการสร้างขุมความรู้ของจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของกิจกรรมทั้งหมด

เนื่องจากการสัมมนาในครั้งนี้ยังไม่ครอบคลุมภาคีทุกภาคส่วน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จึงได้เตรียมจัดสัมมนาเชิงวิชาการ “การสร้างขุมความรู้ของจังหวัดลำปางกับการวิจัยเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 2” ขึ้นในวันที่ 26 ตุลาคม 2549 ณ ห้องเวียงวัง โรงแรมลำปางเวียงทอง ซึ่งในรอบนี้ ได้เชิญภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ มาเข้าร่วมจำนวน 100 คน โดยตั้งเป้าหมายว่า การสัมมนาในครั้งนี้จะทำให้ภาพสถานการณ์จังหวัดลำปางโดยรวมจากการสะท้อนของภาคีต่างๆ มีความชัดเจน เพื่อนำไปสู่ประเด็นและแนวทางการสร้างขุมความรู้ของจังหวัดลำปางเป็นเป้าหมายหลัก

ผลจากการสัมมนาในครั้งนี้จะเป็นอย่างไรบ้างนั้น ขออนุญาตรายงานให้ท่านผู้อ่านทราบในโอกาสต่อไปค่ะ.

ผศ.บุษยากร ตีระพุดพิกุลชัย

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ม.ราชภัฏลำปาง

หนังสือพิมพ์
ลานนาโพสต์
www.lampangpost.com

☆ ปีที่ 10 ฉบับที่ 590 วันที่ 17 - 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ราคา 10 บาท ☆

หน้า 8

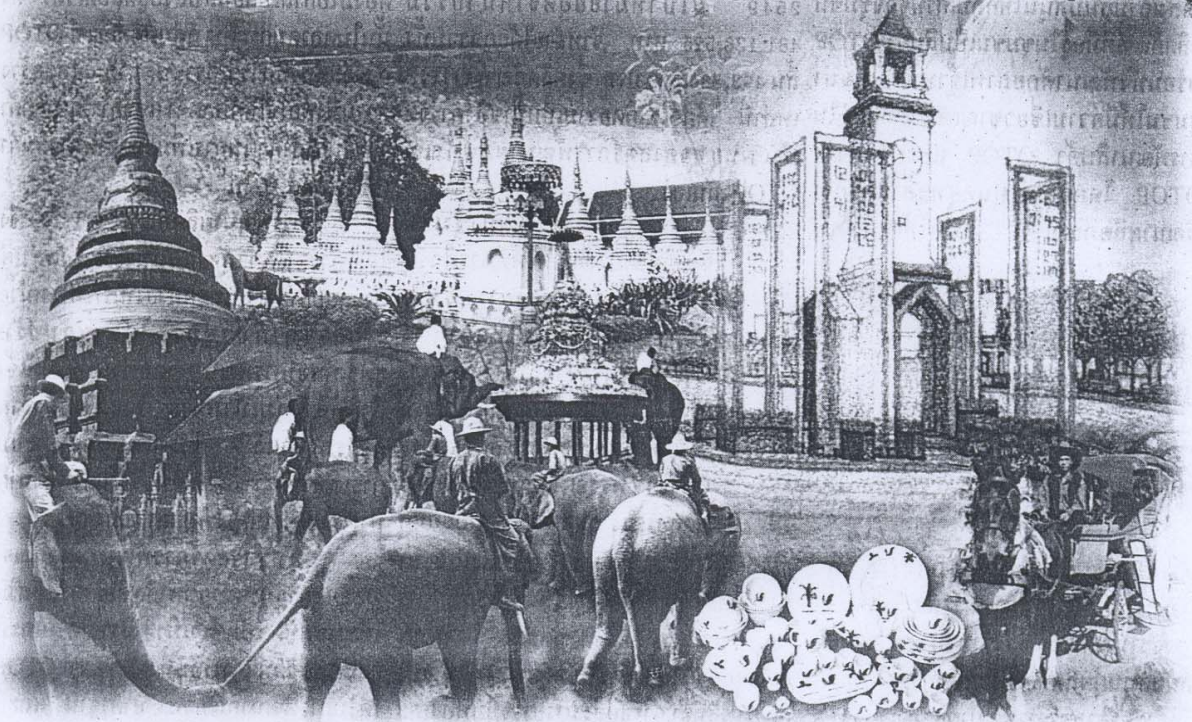
วันที่ 17 - 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

สถาบันวิจัยและพัฒนา
ม.ราชภัฏลำปาง

ลำปาง : เมืองแห่งความมั่นคง ในมิติของความเปลี่ยนแปลง

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากงาน “สร้างชุมชนความรู้ จ.ลำปาง” ครั้งที่ 2 (ตอนที่ 1)

อังหวัดลำปาง เมืองที่อุดมสมบูรณ์ และมั่งคั่งทั้งในด้านทรัพยากร ประเพณีวัฒนธรรมที่งดงาม และความแข็งแกร่งของชุมชนท้องถิ่น ภายใต้กระแสหลักของโลกาภิวัตน์ที่กำลังโหมกระหน่ำทุกหย่อมหญ้าของสังคมโลก ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็วแบบก้าวกระโดด ทำให้ทุนต่างๆ ทั่วโลกเชื่อมโยง

กันได้ชั่วฉับพลันทันที ในสถานการณ์เช่นนี้ จังหวัดลำปางควรจะกำหนดตำแหน่งแห่งหนของตนไว้ที่ใด เพื่อให้สามารถครองวิถีที่งดงาม รวมทั้งส่งเสริมแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียงให้เกิดเป็นจริงให้ได้

ที่ไปยวี่ข้างต้น เพื่อเชื่อมโยงเข้าประเด็นที่ได้เกริ่นนำไว้ก่อนหน้านี้ เกี่ยวกับการจัดการสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง “การสร้างชุมชนความรู้ของจังหวัดลำปางกับการวิจัยเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 2” โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ซึ่งงานนี้วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาคีที่สำคัญของจังหวัดลำปาง แล้วร่วมกันค้นหาข้อมูลและประเด็นสำคัญเพื่อจัดทำเป็นชุมชนความรู้จังหวัดลำปาง ซึ่งจะเป็ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป โดยในระยะแรกจะดำเนินการจัดทำในประเด็นสำคัญก่อน และขยายออกสู่ด้านอื่นๆ

กิจกรรมในวันที่ 26 ตุลาคม 2548 เริ่มต้นเวลา 08.30 น. ณ ห้องเวียงพนา โรงแรมลำปางเวียงทอง เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมอันประกอบด้วยบุคลากรจากภาคี 4 ฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ภาคนักวิชาการ และภาคประชาชน จากทั่วจังหวัดลำปาง จำนวนทั้งสิ้น 55 คน

กิจกรรมแรกเริ่มต้นโดย ผศ.ดร.สาวิตร มีชัย จากสถาบันวิจัยและพัฒนากรมการเกษตรลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง ได้ขึ้นบรรยายเรื่อง “การพัฒนากระบวนการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่: กรณีศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งอาจารย์ได้นำประสบการณ์และความรู้จากงานวิจัยที่อาจารย์ดำเนินการที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมาเล่าสู่กันฟัง โดยได้ย้ำประเด็นสำคัญว่าการแก้ไขปัญหาลงพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยข้อมูลที่เป็ปัจจุบัน และมีความรอบด้าน ซึ่งงานวิจัยของ ผศ.ดร.สาวิตร ที่นำเสนอต่อที่ประชุมก็ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการพัฒนาระบบฐานข้อมูลโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีประโยชน์ต่อการคิดและการตัดสินใจ ทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค ที่สำคัญระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่จัดทำขึ้นจะต้องมีการปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมทั้งการเผยแพร่และส่งเสริมนำไปใช้ จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

ลำดับต่อมา เป็นการบรรยายพิเศษเรื่อง ยุทธศาสตร์จังหวัดลำปาง : สาระและเป้าหมาย โดย นายทวีศักดิ์ วัฒนธรรมรักษ์ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดลำปาง และนายอุทัย สาธรรม เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 ว กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำปางและคณะ โดยกล่าวถึงยุทธศาสตร์กับแนวทางการพัฒนาจังหวัดลำปาง ซึ่งวิทยากรทั้งสองท่านก็ได้ให้ภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับรายละเอียดในการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดลำปาง ทำให้ผู้เข้าประชุมมองเห็นภาพยุทธศาสตร์ของจังหวัดชัดเจนภายใต้กรอบแนวคิดเดียวกัน

เวลา 11.00 น. เริ่มกิจกรรมระดมความคิด โดย ดร.อุษณีย์ สัตตวรังค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนกองโจรลาควิทยา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกการสัมมนา (facilitator) และ

การจัดทำกระบวนการด้านประชาสังคม ดร.อุษณีย์เริ่มจากการตั้งคำถามหลักให้ผู้เข้าร่วมงานร่วมแสดงความคิดเห็นว่าจังหวัดลำปางมีศักยภาพอะไรที่จะทำให้คนในลำปาง อยู่รอด พอเพียง มีความสุข ยั่งยืนในชีวิต

คณะทำงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาได้สรุปผลจากการร่วมแสดงความคิดเห็นของภาคีของเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ด้านสุขภาพ

ประเด็นที่ 2 ด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ประเด็นที่ 3 ด้านการศึกษา ประเด็นที่ 4 ด้านสภาพพื้นฐานของเมือง และประเด็นที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ทั้งทรัพยากร ระบบสาธารณูปโภค และสังคม ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญที่ภาคีต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

ด้านสุขภาพ

จังหวัดลำปางมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น บ่อน้ำพุร้อนเมืองปาน บ่อน้ำพุร้อนแจ้ห่มที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้

ด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

จังหวัดลำปางมีผู้คนซึ่งจิตใจเอื้ออารี มีศีลธรรม (การนับถือผีปู่ย่า) มีพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ มีวัดวาอารามสำคัญและสวยงามโดดเด่นมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีวัดพระธาตุลำปางหลวงศูนย์รวมจิตใจของชาวลำปาง มีวีรชนสำคัญ เช่นเจ้าพ่อทิพย์ช้าง เจ้าพ่อขุนตาล หนานตีบปาละ เจ้าพ่อประจวบ มีประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การบวงสรวงวีรชนท้องถิ่น มีเอกลักษณ์และสัญลักษณ์โดดเด่น คือ รมม่า การอนุรักษ์และอภิบาลช้าง มีชนเผ่าหลากหลาย เช่น ลื้อ มอญ พม่า แก่ จีน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้าน เช่น การทอผ้า การจักสาน และมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมเข้มแข็ง

ด้านการศึกษา

จังหวัดลำปางมีสถานการศึกษาทุกระดับ และมีความหลากหลาย มีศักยภาพในสร้าง พัฒนาเยาวชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีสถาบัน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง ถือว่า เป็นแหล่งในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ด้านสภาพพื้นฐานของเมือง

จังหวัดลำปางเป็นเมืองชนากลาง ไม่มี ปัญหาแรงแบบเมืองใหญ่ประสบ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการจราจร สิ่งแวดล้อม และ อาชญากรรม ยังสามารถสร้างสำนึกให้กลับสู่ เศรษฐกิจพอเพียงได้ มีสมุนไพรท้องถิ่นที่หลากหลาย น่าจะเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ มีทุนทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ่านหิน แหล่งน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ เช่น น้ำแม่วัง (วังเหนือ) น้ำแม่ตาล (ห้างฉัตร) น้ำแม่มอญ (เมืองปาน) มีแหล่งอาหารทางธรรมชาติอุดม สมบูรณ์ในพื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่ทางกายภาพ ของจังหวัดเหมาะสม มีทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า

ฐานะทางการเงินของประชาชนอยู่ใน เกณฑ์ดี ค่าครองชีพไม่สูง ผู้คนในจังหวัดมีวิถี ชีวิตผสมผสานระหว่างวิถีแบบโรงงาน อุตสาหกรรมและชุมชนชนบท เนื่องจากมีทั้ง พื้นที่เกษตรกรรมและโรงงานอุตสาหกรรมหลาย ขนาด ผู้คนน่ารัก และมีน้ำใจ มีอุตสาหกรรม หลายด้าน ทั้งโรงงานเซรามิก โรงไฟฟ้า โรงปูน และมีธุรกิจครบถ้วน ตั้งแต่ไม้ใหญ่โต

ที่ผ่านมา จังหวัดลำปางยังถือว่ามีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติที่รุนแรงเมื่อ เทียบกับที่จังหวัดอื่นๆ ประสบ มีสินค้า OTOP และหมู่บ้านท่องเที่ยว เช่น บ้านหูก อำเภอ แม่ทะ มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มี สถานะศิลปกรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

หากพิจารณาด้านการคมนาคมจะพบว่าจังหวัดลำปางถือเป็นเมืองศูนย์กลางทาง คมนาคมของภาคเหนือตอนบน เดินทางได้ สะดวก เป็นเส้นทางผ่านก่อนถึงเชียงใหม่ สามารถเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดกับจังหวัด และเดินทางได้โดยใช้พาหนะหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์

ด้านการบริหารจัดการ (ทรัพยากร สังคม สาธารณูปโภค)

คนส่วนใหญ่เชื่อมโยงกันทางสังคม มีการรวมกลุ่มภาคองค์กรประชาชน เช่น กลุ่ม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มผู้สูงอายุ สังคมอ่อน นุ่ม ชิดชุ่น ผู้คนมีความประนีประนอมสูง เยาวชนของจังหวัดมีมากและมีพลัง การ จัดการบริหารจากภาครัฐมีการประสานกับทุก ภาคส่วน ครอบคลุม ชุมชน ค่อนข้างอบอุ่น ประชากรมีส่วนร่วม หญิง ชาย ไม่ต่างกันมาก ประชาชนส่วนใหญ่ใช้จ่ายอย่างประหยัด และ มีฐานะค่อนข้างดี

จังหวัดมีหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอ เพียง คือบ้านปางมะโอ มีหมู่บ้านต้นแบบแก้ ปัญหาเสพติดคือ บ้านวัฒนา อ.สบปราบ มีหมู่บ้านเข้มแข็ง เช่น บ้านสามขา อ.แม่ทะ มีการพึ่งพากันในกลุ่มของหมู่บ้านและด้าน อาชีพ มีบุคลากรที่มีความรู้ เริ่มมีการจัดการ บนหลักพึ่งตนเอง มีส่วนร่วม เริ่มมีองค์ความรู้ ถือได้ว่ามีทุนทางสังคมและทุนภูมิปัญญาอยู่ และเมื่อพิจารณามิติด้านการเมือง พบว่า แม้ มีการแบ่งฝ่ายหลายพวก แต่ไม่มีความรุนแรง ทางการเมืองที่เด่นชัด

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นการสรุปภาพ รวมของการระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่ เข้าร่วมในวันที่ 26 ตุลาคมในช่วงเช้า โดย วิทยากรได้ให้แต่ละท่านได้แสดงความคิดเห็น อย่างอิสระและเป็นเอกเทศ ซึ่งเป็นที่น่ายินดี ว่าการที่ได้ความคิดเห็นที่หลากหลายจากเวที แห่งนี้ ทำให้เราได้ค้นพบศักยภาพโดดเด่น ของจังหวัดแห่งนี้ในมิติต่างๆ แม้แต่ ผศ.พัช ริน คำรงกิตติกุล ซึ่งเป็นผู้ประสานงานระดับ ประเทศ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ วิจัย (สกว.) ที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ในวันนี้ นั้นก็ได้ย้ำว่า ผลจากการจัดเวทีในครั้งนี้ ทำให้ ท่านได้รู้จักจังหวัดลำปางมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และที่สำคัญ สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ บาง ครั้ง เราเองอาจมองข้ามศักยภาพดีๆ ที่มีอยู่ ในท้องถิ่นของเรา เนื่องจากความคุ้นเคยไป ได้ังๆ การที่ได้มานั่งพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกัน นอกจากจะเป็นวิธีการที่ดีในการสร้างเครือ ข่ายความร่วมมือแล้ว ยังเป็นโอกาสที่ทำให้ เราได้มาทบทวนและรู้จักตัวเราเองมากยิ่งขึ้น

ฉบับหน้า จะได้นำเสนอต่อไปเกี่ยว กับเวทีในภาคบ่าย และภาพรวมของประเด็น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำชุมชนความรู้ จังหวัดลำปาง หัวข้อใดที่ภาคีให้ความสำคัญ มากที่สุดและรองลงมา ขอยกยอได้ไว้ใน ฉบับหน้าค่ะ.

ผศ.บุญยกร ศิริพฤตกุลชัย
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

๗ จากฉบับที่แล้ว ผู้เขียนได้ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นสุขภาพกาย-สุขภาพจิต รายงานถึงกิจกรรมระดมความคิดของเวทีงานสัมมนา “การ ประเด็นที่สาม สี่ และห้า จะได้นำเสนอในฉบับต่อไป

สร้างชุมชนความรู้จังหวัดลำปาง ครั้งที่ 2” เกี่ยวกับ ข้อเสนอของเวทีในภาคเช้า สำหรับเวทีในภาคบ่าย เมื่อได้ผลของการระดมความคิดออกมา คร.คุณฐิติ สัตถ์วรพงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน แล้ว ตัวแทนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอและขยาย กงไกรลาศวิทยา ซึ่งเป็นผู้อำนวยการการสัมมนา รายละเอียดของประเด็นต่อกลุ่มใหญ่

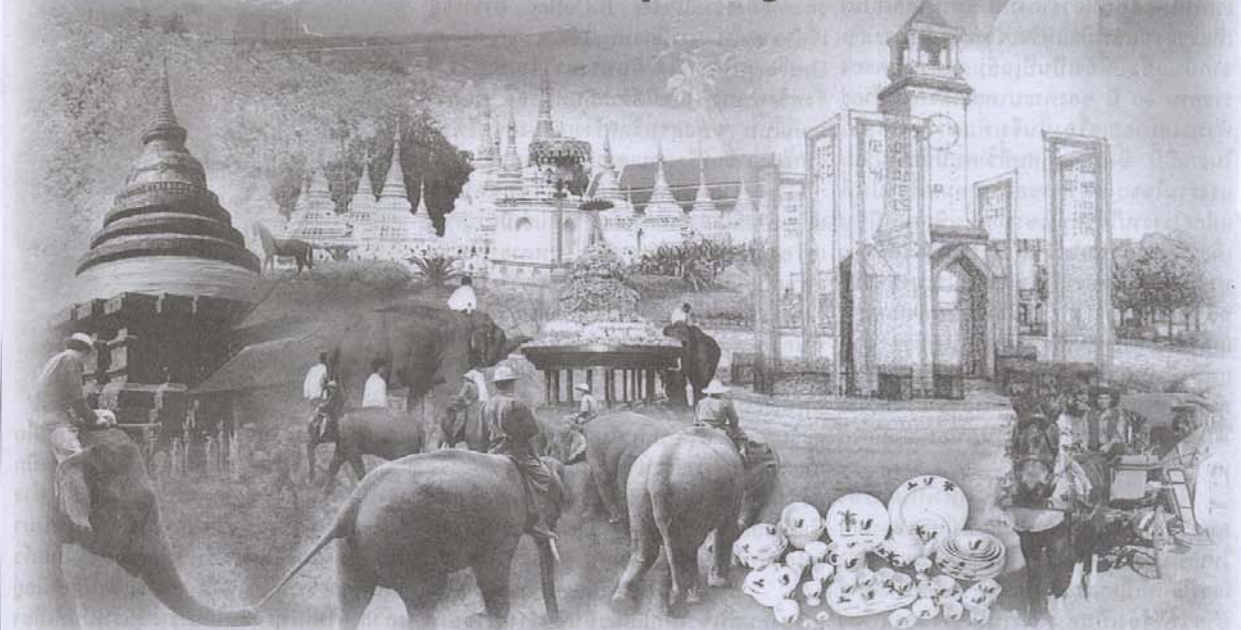
(facilitator) ได้สรุปประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน ในช่วงท้าย ผู้อำนวยการการสัมมนาได้ ภาคเช้า ซึ่งได้แก่ ประเด็นที่หนึ่ง สุขภาพกาย- เชิญชวนในภาคีทุกคนได้ร่วมกันให้คะแนนเพื่อ

**สถาบันวิจัยและพัฒนา
ม.ราชภัฏลำปาง**

ลำปาง : เมืองแห่งความมั่นคง ในมิติของความเปลี่ยนแปลง

บอค้นพบและข้อเสนอแนะจากงาน “สร้างชุมชนความรู้ จ.ลำปาง” ครั้งที่ 2 (ตอนที่ 2)

สุขภาพจิต ประเด็นที่สอง จาริด ประเพณี จัดลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็น ผลการ วัฒนธรรม ประเด็นที่สาม เศรษฐกิจ การทำมา ให้คะแนนได้ข้อสรุปดังนี้

หาถิ่น ประเด็นที่สี่ การศึกษาเรียนรู้ และประเด็น สังคม สาธารณูปโภค ระดับความสำคัญ 40

ที่ห้า การบริหารจัดการความหลากหลายในชุมชน ลำปาง 24

หลังจากนั้น คร.คุณฐิติ ได้แบ่งกลุ่มผู้เข้า ระดับความสำคัญ 38

ร่วมสัมมนาออกเป็น 5 กลุ่มย่อยตามประเด็น ระดับความสำคัญ 21

โดยในแต่ละกลุ่มย่อยจะประกอบไปด้วยภาคีจาก ระดับความสำคัญ 17

แต่ละภาคส่วน ทั้งนี้ เพื่อให้การแสดงความคิดเห็น มีความหลากหลาย ผลการแสดงความคิดเห็นของ แต่ละกลุ่มมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ได้นำ เสนอในรูปแบบภาพ ซึ่งฉบับนี้ จะได้นำเสนอ 2

1. ด้านการบริหารจัดการ (ทรัพยากร ระดับความสำคัญ 40
 2. ด้านการศึกษาเรียนรู้ ระดับความสำคัญ 38
 3. ด้านเศรษฐกิจ ระดับความสำคัญ 38
 4. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระดับความสำคัญ 21
 5. ด้านสุขภาพ ระดับความสำคัญ 17
- สิ่งที่คณะทำงานของสถาบันวิจัยและ

พัฒนาจะต้องดำเนินการต่อ คือการประชุม ทีมงานเพื่อพิจารณาประเด็นสำคัญและความ พร้อมในการดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การ ดำเนินการรวบรวมและค้นหาข้อความรู้เกี่ยวกับ ประเด็นดังกล่าวในระดับลึกต่อไป ซึ่ง ความคืบหน้าในการดำเนินการที่จะได้นำเสนอ ให้ชาวลำปางได้ร่วมแลกเปลี่ยนในโอกาสต่อไปค่ะ.

ผศ.บุษยากร ตีระพฤติกุลชัย
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ปีที่ 10 ฉบับที่ 592 วันที่ 1-7 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ☆ ราคา 10 บาท ☆

วันที่ 1 - 7 ธันวาคม พ.ศ. 2549

ดีกาลบัดนี้ที่แล้ว ให้สรุปข้อเสนอ ประเด็นสำคัญเพื่อจัดทำเป็นขุมความรู้จังหวัด ลำปาง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป นอกจากนี้ในฉบับที่แล้ว ได้เสนอ รายละเอียดจากการระดมความคิดเห็นของภาคี จากภาคส่วนต่างๆ จำนวน 55 คน ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่หนึ่ง สุขภาพกาย-สุขภาพจิต ประเด็นที่สอง จริต ประเพณี วัฒนธรรม ไปแล้ว ดังนั้น ในฉบับนี้ จะได้นำเสนอรายละเอียดจากการระดมความคิดเห็นของสามประเด็นที่ยังไม่

สถาบันวิจัยและพัฒนา
ม.ราชภัฏลำปาง

**ลำปาง : เมืองแห่งความมั่นคง
ในมิติของความเปลี่ยนแปลง**

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากงาน “สร้างขุมความรู้ จ.ลำปาง” ครั้งที่2 (ตอนที่3)

ได้นำเสนอไว้ ได้แก่ ประเด็นที่สาม เศรษฐกิจ การทำมหากิน ประเด็นที่สี่ การศึกษาเรียนรู้ และประเด็นที่ห้า การบริหารจัดการความหลากหลายในชุมชน ซึ่งถือว่าบทความ “**คำปวง : เมืองแห่งความมั่นคงในมิติของเปลี่ยนแปลง ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากงาน “สำรวจชุมชนความรู้ จ. ตำปวง” ครั้งที่ 2 (ตอนที่3)**” ที่อยู่ในมือท่านผู้อ่านนี้ เป็นตอนสุดท้ายสำหรับการนำเสนอความคืบหน้าและผลการจัดเวทีที่ 2

ของคณะนักวิจัย จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ถือว่าอนาคตอัน
ของกิจกรรม แต่ยังทรงมีภาคต่อไป ซึ่งจะได้นำ
มาเล่าสู่กันฟังเมื่อมีความก้าวหน้าเพิ่มเติมใน
โอกาสต่อไปค่ะ.

รายละเอียดจากระดมความคิดเห็น ประเด็นเศรษฐกิจ การทำมาหากิน

กลุ่ม 3 เศรษฐกิจ

- คนจำเป็นที่จะใช้เงิน/ค่าเช่าที่ดิน
- พื้นฐานเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แต่ต้องมาอยู่ในเศรษฐกิจจริง-ขาย
- รัฐบาลควรช่วยเหลือเกษตรกร

สุขภาพอาหาร

- ☐ ควรเน้นให้กินข้าว+ผลไม้แทนข้าว
 - แทนผลไม้ชนิด ☐ เกษตรปลูกเองได้
 - แทนเครื่องดื่ม / หลีกเลี่ยง
 - เกษตรปลูกเองเพื่อขาย

บนฐานวัฒนธรรม

- เกษตรลดต้นทุนใช้สารเคมี
- เกษตรลดต้นทุนสุขภาพ

- ☐ คิดปลอดภัยว่ามีทางเลือกสูง
- ☐ เกษตรกรมีหนี้สิน คือภาระเงิน
 - ปลูก, นำเงินไปลงทุนทำเกษตรปลอดภัย (แนวทางการทางสังคม)
- ☐ เกษตรปลอดภัยคือพอ-คนรับจ้างคือคนรับจ้างเองจนวิชาชีพ เกษตร(เชิง)

ผู้บริโภค ผู้ผลิต ผู้ค้าขาย

ต่างคอยใช้ให้ท่านเงิน

- ☐ เกษตรไม่ปลอดภัยแค่ต้นผลไม้
- ☐ เศรษฐกิจใหม่ คือ บัณฑิต
 - วิจัย, การเรียนรู้จาก
- ☐ ช่างเกษตรด้านสุขภาพ/ที่มีสมาธิ
 - มีสุขภาพดี, ละ ใช้สาร
 - มีสุขภาพดี, มีสุขภาพ
- ☐ ตลาดใหม่คือ 3-5 ปีข้างหน้า เกษตร
 - มีปัจจัยแล้วมีทุนแล้วใช้ได้เองแทนเงินอุดหนุน
 - คิดไว้เพื่อเงิน
 - เกษตรใหม่ 3-5 ปีข้างหน้า (5)
 - รัฐบาลมีเงินด้วย 2
 - เกษตรปลอดภัยจะลด
- ☐ น่าจะส่งเสริมให้เป็นแบบสุขภาพ
 - มีสุขภาพดีแล้วไม่ขาย
- ☐ เศรษฐกิจใหม่คือเกษตรปลอดภัยแล้วค่อยๆ ทำให้ถึง...
 - วิจัยใหม่
 - มั่งคั่ง

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย

1. คุณจำลอง สอน. พระพุทธศาสนา
2. คุณสถาพร โครงการเกษตรอินทรีย์
3. คุณสมศักดิ์ ส.ส.ส.
4. คุณบุญทวี สอน. ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
5. คุณบุญณะ สอน. พาณิชยจังหวัด
6. ดร. สุชิน กคนภาค
7. คุณวันวิสาข์ วิทยาลัยพยาบาล
8. อ. วิไล ข้าราชการบำนาญ
9. ดร. ชัยวัฒน์ นราชภัฏลำปาง

หนังสือพิมพ์
ลานนาโพสต์
www.lampangpost.com

ปีที่ 11 ฉบับที่ 610 วันที่ 6 - 12 เมษายน พ.ศ. 2550 * ราคา 10 บาท *

โครงการ “นวัตกรรมการบริหารงานวิจัยการสร้างบทความวิจัยเพื่อรองรับการวิจัยเชิงพื้นที่ การวิพากษ์กรอบประเด็นการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำบทความวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร จ.ลำปาง

ผลการทำงาน การจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2549 ที่จัดขึ้น พร้อมทั้งสรุปประเด็นที่ผู้ร่วมสัมมนาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งช่วยกันตีความในประเด็นต่างๆ จาก Map ที่เกิดจากการแยกกลุ่มระดมความคิด สรุปประเด็นเป็น “เศรษฐกิจการเกษตร” จากนั้นจึงได้ระดมรวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดลำปางทั้งข้อมูลทางสถิติการเกษตร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการเกษตร เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตร พร้อมทั้งเดินทางเข้าพบบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจนทำให้ทีมวิจัยได้รู้จักกับผู้มีความรู้ด้านการเกษตรของพื้นที่จังหวัดลำปาง ท่านแรกคือ คุณเรวัต ธรรมวิธา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร อว จากสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง ท่านที่สองคือ คุณนิพนธ์ อุปการรัตน์ นักวิชาการประมง 7 จากสำนักงานประมงจังหวัดลำปาง และท่านที่สามคือ คุณสุวัดี พรหมประคิษฐ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์ 7 จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำปาง และท่านสุดท้ายคือ ผศ.ดร.สาวิตร มีชัย จากสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เมื่อได้รับคำแนะนำจากบุคคลทั้งสี่ ทีมวิจัยได้ร่วมกันออกแบบโครงร่างประเด็นในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ภาควิชาการร่วมกัน

ต่อจากนั้นจึงมีการจัดประชุมภาคีกลุ่มย่อยครั้งนี้เพื่อร่วมกันวิพากษ์กรอบประเด็นการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำบทความวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร จังหวัดลำปาง ขึ้นเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2549 และจัดประชุมภาคีกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 ในวันที่ 17 มกราคม 2550 โดยการประชุมทั้งสองครั้งประกอบด้วยภาคีของโครงการดังนี้คุณเรวัต ธรรมวิธา สำนักงานเกษตรจังหวัด คุณนิพนธ์ อุปการรัตน์ สำนักงานประมงจังหวัด คุณสุวัดี พรหมประคิษฐ์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด คุณประคอง รักมรงค์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง ดร.พัฒนา นาคทอง อาจารย์วันวิสาข์ จุฬิคร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง คุณกิตติศรีอาวัชนาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด คุณสมศักดิ์ จันทบุรณ์ กลุ่มเกษตรกรอำเภอเมือง คุณภัทรา มาน้อย ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำปาง คุณบัณฑิตย สวรรค์บรรพต ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ต.แม่พริก ดร.สุชิน เพ็ชรรัตน์ ศูนย์การศึกษาชนบทโรงเรียนจังหวัดลำปาง คุณจุฑามาศ ดุลาพันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง คุณบุญส่ง อยู่สุธา ประธานสหกรณ์โคเนื้ออำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง คุณกฤษณะ บุตรโส ศูนย์การศึกษาชนบทโรงเรียนอำเภอแม่พริก ผศ.ดร.สาวิตร มีชัย สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง ผศ.ม.บุญ โสกา คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร ผศ.พนพันธ์ สุขสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ดร.เกษริน วรรณวิเชียร ดร.ปรีเชศ ลิทธิสรวง อาจารย์ประเสริฐ ชัยปากน้ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและทีมวิจัยทุกคน

บรรยากาศในวันประชุม ที่ภาควิชาการวิพากษ์กรอบประเด็นการจัดเก็บข้อมูล พร้อมรับประทานอาหาร

การประชุมเริ่มเวลา 10.00 น. โดย ผศ.ดร.ดวงจันทร์ เตียววิไล ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง หัวหน้าโครงการวิจัยฯ กล่าวต้อนรับ รศ.ดร.ไพรัช ทองอ้อโพ รองผู้อำนวยการด้านวิจัยและพัฒนา ผศ.พัชริน คำรงกิตติกุล ผู้ประสานงานวิสาหกิจชุมชน จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ที่ให้เกียรติมาติดตามความก้าวหน้าของโครงการ และผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน จากนั้น ผศ.ดร.ดวงจันทร์ เตียววิไล นำเสนอภาพรวมความก้าวหน้าของโครงการต่อที่ประชุมรับทราบ ต่อมา ผศ.บุญยกร ศิริพุดติกุล รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง นำเสนอโครงการฯ นำเสนอกรอบแนวคิดการจัดทำบทความวิจัยและประเด็นสำหรับจัดเก็บข้อมูลเชิงลึกด้านเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดลำปางให้ที่ประชุมได้รับทราบ จากนั้นภาควิชาการได้มีการนำเสนอข้อมูลต่างๆ โดยเป็เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ก็มีพี่ตัวอื่น ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง สลัดโอ เป็นต้น โดยการปลูกเป็นการปลูกเพื่อบริโภคและปลูกเพื่อสร้างรายได้โดยภาพรวมการเกษตรของจังหวัดลำปางยังไม่มีคามมั่นคงด้านรา

ในประเด็นนี้คุณบัณฑิตย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ต.แม่พริก ได้แสดงความเห็นต่อประเด็นนี้ว่า เกษตรกรอำเภอแม่พริกเองประสบปัญหาราคาพืชผลการเกษตรไม่แน่นอน และปัญหาอุทกภัย โดยที่มีข้อสเกี่ยวกับระบบของสหกรณ์ว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

คุณนิพนธ์ ได้เสนอข้อมูลพื้นฐานด้านการประมงจังหวัดลำปาง ว่าทำประมงของจังหวัดลำปาง มีผลผลิตมาจาก 2 ด้าน ได้แก่จากการเพาะในบ่อดิน , กระชัง และบ่อพลาสติก และจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ได้แก่ เขื่อนก้ออำเภอเมือง เขื่อนแม่มอก อำเภอเถิน และ เขื่อนแม่จาง อำเภอแม่ทะ

เห็นจากนี้ คือแม่น้ำลำห้วยต่างๆ ไป และหนองบึงซึ่งมีสภาพเป็นแหล่งน้ำปิด ประชาชนจังหวัดลำปางเองบริโภคปลาประมาณวันละ 7,000 กิโลกรัม โดยปลาที่บริโภคมีทั้งจากในจังหวัดลำปาง และต่างจังหวัดอย่างจังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา เนื่องจากมีปัญหากลไกตลาดและพ่อค้าคนกลางมาเกี่ยวข้อง ดังนั้นเกษตรกรด้านการประมงที่ทำในเชิงธุรกิจจะตัดปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลาง โดยการหาตลาดเอง ซึ่งตลาดส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้สิ่งที่ยังไม่สามารถเช็คได้ ก็จำนวนลูกปลาเข้า เนื่องจากประเด็นเรื่อง FMD หรือ Farm Movement Document ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ ทำให้เพียงขอร้องให้เกษตรกรให้ความร่วมมือ ซึ่งประเด็นนี้เป็นสาเหตุให้ตรวจสอบเรื่องปลาเป็นโรคได้ยาก

คุณสมศักดิ์ ตัวแทนเกษตรกรจาก อำเภอเวียง แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดสำคัญของพันธุ์ปลาที่ชาวบ้านได้บริโภคว่า มีปัญหาแหล่งน้ำธรรมชาติถูกทำลาย เนื่องจากวิถีคิดแบบบริโภคนิยมไปนานมาก เช่น การปรับเกาะแก่ง วังน้ำของลำน้ำยาว เพื่อให้มีภูมิทัศน์สวยงาม แต่ผลที่ตามมาคือ วังน้ำถูกทำลาย กระแสน้ำเปลี่ยนทิศและระดับน้ำทำให้พืชน้ำที่เป็นอาหารสัตว์น้ำบางชนิดหายไป สัตว์น้ำก็พลอยหายไปด้วย

ประเด็นต่างๆ ที่ภาควิชาร่วมกันวิพากษ์เริ่มมีความหลากหลายมากขึ้น ยังมีหลายประเด็นที่น่าสนใจที่ภาควิชาวิพากษ์แต่ต้องขอยกยอไว้เสนอฉบับหน้าครับ.

**นำเสนอโดย.. อาจารย์คณัย อายะชู ผู้ช่วยโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.**

หนังสือพิมพ์
ลานนาโพสต์
www.lampangpost.com

ปีที่ 11 ฉบับที่ 611 วันที่ 13 - 19 เมษายน พ.ศ. 2550 ราคา 10 บาท

คอกจากนี้แล้วผู้เขียนได้รายงานถึงผลการจัดประชุมภาคีกลุ่มย่อยครั้งนี้เพื่อร่วมกันวิพากษ์กรอบประเด็นการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำขุมความรู้เศรษฐกิจการเกษตร จังหวัดลำปาง ภายใต้โครงการ “นวัตกรรมการบริหารงานวิจัยการสร้างขุมความรู้เพื่อรองรับการวิจัยเชิงพื้นที่” โดยโครงการดังกล่าวได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประเด็นที่น่าสนใจคือ คุณสุวิทย์ ได้นำเสนอผลการพิสูจน์ที่ประชุมว่าจังหวัดลำปางมีโคประมาณ 200,000 ตัว กระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ โดยมีมากที่สุดที่อำเภอเมือง, อำเภอเด่น, อำเภอแม่ทะ และเสริมงาม ซึ่ง 70 เปอร์เซ็นต์ ของวัวเหล่านี้ เลี้ยงในลักษณะวังฟู พื้นที่เลี้ยงเป็นพื้นที่สาธารณะ หรือป่าสงวน บ้านแม่พริกบนที่

และสหกรณ์, กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ อยากให้ช่วยพิจารณาทั้งเส้นทาง เช่น การทำวิจัยในส่วนผู้บริโภคด้วย รวมถึงเส้นทางการเชื่อมโยงสินค้าข้ามจังหวัด จากนั้น ผศ.ดร.ดวงจันทร์ ได้เสนอให้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณากรอบประเด็นในการจัดทำขุมความรู้ โดยผู้เข้าร่วมประชุมและผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

รศ.ดร.พีรเดช เสนอแนะให้ที่ประชุมยึดวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยเป็นแกนคือการพัฒนาขุมความรู้เพื่อพัฒนาจังหวัด เนื่องจากการพัฒนาจังหวัด การตัดสินใจยังไม่ได้อยู่บนพื้นฐานข้อมูลหรือความรู้ ซึ่งในความเป็นจริงกระจายอยู่ในกลุ่มต่างๆ คนต่างๆ ข้อมูลทางสถิติเป็นเพียงเสี้ยวเดียวของขุมความรู้ โดยมองประเด็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ แยกเป็นองค์ความรู้เฉพาะพื้นที่ และองค์ความรู้ที่เป็นสากล

ผศ.พัชริน เสนอแนะว่าประเด็นการวิจัยควรมองในระดับมหภาค ตามที่คณบดีจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเสนอ พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริม supply chain

คุณภัทรา ได้นำเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาประเด็นการจัดการภายในชุมชน การสร้างมูลค่า ควรมีการทบทวนข้อมูลจากพื้นที่ที่ตอบโต้หรือร้องปากท้องของชาวบ้าน ซึ่งนำมาเชื่อมโยงกัน

ผศ.บุญ เสนอให้การจัดทำขุมความรู้ดังกล่าวมุ่งเน้นภูมิปัญญาชาวบ้านที่บ่มเพาะอยู่ในชุมชน

อำเภอแม่พริกเป็นแหล่งพักวัวสำคัญ โดยมีวัวเข้าออกในจังหวัดประมาณ 3,000 - 4,000 ตัวต่อวัน

สำหรับกระบือนั้นมีประมาณกว่า 10,000 ตัว ส่วนมากเลี้ยงที่อำเภอแม่ทะ ซึ่งเป็นการเลี้ยงเพื่อเอาลูกไปใช้เลี้ยงเพื่อทำนา การเลี้ยงไก่ก็มีจำนวนมาก ข้อมูลจากปี 2548 พบว่ามีจำนวนไก่ประมาณ 3 ล้านตัว มีทั้งไก่เนื้อและไก่ไข่ ไก่ไข่จะมีของเครือ CP จากข้อมูลที่มีอยู่คือจากฟาร์มไก่ไข่ 48 ฟาร์มเป็นของเครือ CP 30 ฟาร์ม

ดร.เกษรินทร์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดด้านอาชีพผู้ผลิตว่าการจะทำอาชีพดังกล่าวในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงจะลำบากเรื่องในข้อกฎหมายที่ออกใหม่ต่างๆ จะบีบบังคับเกษตรกร

คุณประคอง จากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง แสดงความคิดเห็นว่าการส่งเสริมสินค้าเกษตรเป็นการประสานความร่วมมือของ 3 หน่วยงานได้แก่ กระทรวงเกษตร

คุณสมศักดิ์ ดังคำถามว่าระบบเกษตรกรที่ควรเป็นควรเป็นแบบไหน ระบบเศรษฐกิจพอเพียงน่าจะเป็นคำตอบหรือไม่ ปัจจุบันทุนนิยม คือกระแสหลัก การเกษตรปัจจุบันที่มองกำไรเป็นเป้าหมายสูงสุด สิ่งแวดล้อมถูกทำลายไปมาก ข้อมูลจากสาธารณสุข ผลการตรวจเลือกเกษตรกร พบว่าเกษตรกรจำนวนมากมีสารพิษในกระแสเลือดสูงกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ (ที่ควรเป็นคือไม่ควรเกินร้อยละ 10) ระบบที่เป็นอยู่เกษตรกรแยกส่วนการผลิต ส่วนที่ผลิตเพื่อกินเองไม่ใช้สารเคมี ที่ผลิตเพื่อขายใช้สารเคมี

คุณกิตติ แสดงความคิดเห็นว่าอดีตเคยใช้สารธรรมชาติทำลายศัตรูพืช แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่สามารถทำได้ กลายเป็นการเกษตรที่ต้องพึ่งสารเคมี น่าจะเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นกลับมาทบทวน เกษตรกรมีปัญหาจับแจ้ง มะเร็งตับ

คุณภัทรา เสนอว่ากรณีความรู้ที่เกิดขึ้น เราจัดกรอบขุมความรู้ ข้อมูลด้านฐานภูมิปัญญาการผลิต การเพิ่มมูลค่าเพื่อตอบสนองคนในชุมชนเองหรือเพื่อการส่งออก กรอบการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองต่อครอบครัวเองหรือเพื่อการส่งออก น่าจะมีความหลากหลายของข้อมูลด้วย

คุณเรวัต แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นด้านพืช พืชแต่ละตัวมีวิธีการผลิตอยู่ กระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นจนขายได้ราคา แต่

โครงการ “นวัตกรรมการบริหารงานวิจัยการสร้างขุมความรู้เพื่อรองรับการวิจัยเชิงพื้นที่”
การวิพากษ์กรอบประเด็นการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำขุมความรู้เศรษฐกิจการเกษตร จ.ลำปาง (ตอน 2)

เรายังไม่รู้ว่ามีรายละเอียดอะไรบ้าง จะดูที่วิธีการผลิตได้หรือไม่ มูลค่าการผลิตที่เห็นตัวเลขสูงๆ แต่เกษตรกรได้รับจริงๆ มากน้อยแค่ไหน พี่ช ผลบางอย่าง เกษตรกรเป็นเพียงผู้รับจ้างการผลิต ไม่สามารถมองเห็นภาพตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางในสิ่งที่ตนผลิต

ผศ.พัชริน สะท้อนว่าจากที่ฟังมา เราอยากเห็นภาพสะท้อนตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เราน่าจะมีความรู้ทั้งระบบตั้งแต่ต้นจนปลาย เช่น เส้นทางการเคมี น่าจะเห็นระบบความสัมพันธ์ ไม่ควรแยกส่วน ประเด็น supply chain ควรนำมาพิจารณาฐานทรัพยากร การจัดการ การอนุรักษ์ดูแล สุขภาวะ โครงสร้างและกลไก เช่น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรกรตำบล ความรู้ที่ผู้ใช้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่ก่อนความรู้ที่นำไปยึดเยื้อให้ แต่เป็นชุมชนความรู้ที่มีวิญญาน ต้องมองทั้งโครงสร้างและตัวขับเคลื่อน โดยมีสามมิติของชุมชนความรู้ กลไกขับเคลื่อน กระบวนการ นโยบาย

คุณนิพนธ์ เสนอว่าสำหรับประเด็นการประมงควรเจาะเรื่องการจัดการการประมงที่ทำให้เกิดความยั่งยืน เช่น รูปแบบการจับปลาที่ทำให้เกิดเซอร์พลัสสูงสุด วิธีการขนย้าย

คุณสุวัดี เสนอให้วิเคราะห์โครงการรัฐภาคการเกษตร น่าจะมาดูว่าโครงการต่างๆ ที่รัฐลงไปทำไมจึงไม่ยั่งยืน เป็นเพราะปัจจัยอะไร เกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่ หรือปัญหานี้สิน

รศ.ดร.พีรเดช ชี้ว่างานวิจัยนี้อยู่ภายใต้แนวคิดการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ระดับชุมชน ที่ผ่านมาเมื่อได้รับนโยบายมาเราขาดข้อมูลที่จะต่อรองว่านโยบายที่ให้มาเหมาะสมหรือไม่ ทำได้จริงหรือไม่ เราต้องสร้างองค์ความรู้ในระดับจังหวัดก่อน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจบนฐานข้อมูล

คุณกิตติ สอบถามรายละเอียดการจัดทำชุมชนความรู้จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จากเกษตรกร วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะดำเนินการได้ในลักษณะใดบ้าง การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนในชุมชน การใช้บุคลากรลงไปสอบถาม ไปสัมภาษณ์ ได้หรือไม่

ในช่วงท้าย ผศ.ดร. ดวงจันทร์ ได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่าลักษณะการได้มาซึ่งความรู้ น่าจะได้ใช้วิธีที่หลากหลาย ดูตามสภาพความแตกต่างของพื้นที่ แต่ที่สำคัญคือภาคีทุกฝ่ายได้ร่วมกันได้ลงไปคุยกับชุมชนท้องถิ่น กับชาวบ้าน

จากประเด็นต่างๆ ที่ภาคร่วมกันเสนอจะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายมีมุมมองของการเกษตรในจังหวัดลำปางที่แตกต่างกันไปแต่ทุกประเด็นที่เสนอล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดลำปางเป็นอย่างมาก จากที่แต่ละประเด็นต่างมีความสำคัญทำให้มีการนำไปสู่ การจัดประชุมภาคีกลุ่มย่อยครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 17 มกราคมที่ผ่านมา ผลการประชุมในวันดังกล่าวจะได้รายงานในฉบับหน้าครับ.

**นำเสนอโดย.. อาจารย์ดณัย อายะชู ผู้ช่วยโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.**